

بررسی میزان مشارکت و فعالیت ایرانیان در ورزش همگانی

م. جرج طرح

دکتر علی محمد آرا

همکاران اصنام

دکتر احمد محمودی

دکتر سید شهرام میرزمانی

بهمن ماه ۱۳۹۷

چکیده

هدف پژوهش حاضر، تعیین میزان مشارکت شهروندان در ورزش های همگانی بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه شهروندان ۳۱ استان سراسر کشور ($N=81/000/000$) تشکیل می دادند که بر حسب وضعیت شغلی در ده طبقه دسته بندی شدند که نمونه های پژوهش براساس جمعیت کل استان و مرکز استان برای کل کشور ۱۵۱۱۹ نفر به روش نمونه گیری احتمالی (طبیعی تصادفی) انتخاب شدند. که پس از توزیع و گردآوری پرسشنامه و کنار گذاشتن پرسشنامه های مخدوش و ناقص و عدم بازگشت ۲۳۹۷ پرسشنامه، نهایتاً تحلیل آماری بر روی ۱۲۷۲ پرسشنامه انجام پذیرفت. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه ۳۵ گویه ای محقق ساخته ای بود که در پنج بخش؛ ویژگی های دموگرافیک، فعالیت های جسمانی روزانه، فعالیت های خودجوش بدنی، فعالیت های سازمان یافته ورزشی و فعالیت های ورزشی و تفریحی در صلیب جامعه (دانش آموزان و دانشجویان) بود. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۸ تن از متخصصین حوزه ورزش همگانی و اوقات فراغت مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و پایایی ابزار نیز از طریق روش بازآزمایی (آزمون-آزمون مجدد) بدست آمد ($\alpha=0/79$) که حاکی از مطلوبیت ثبات ابزار اندازه گیری حکایت داشت. جهت تحلیل داده های پژوهش از آمار توصیفی از قبیل فراوانی، درصد فراوانی، درصد فراوانی تراکمی، میانگین و انحراف استاندارد و طراحی جداول با استفاده از نرم افزارهای SPSS ver ۲۳ و Excel ۲۰۱۳ استفاده گردید. نتایج نشان داد که مدرک تحصیلی

کارشناسی، کارمندان سازمان‌های دولتی، میزان درآمد ماهیانه کمتر از پانصد هزار تومان، همراهی دوستان برای فعالیت ورزشی، سابقه ۶ ماه فعالیت ورزشی، استفاده از محیط‌های ورزشی سرپوشیده برای ورزش، ورزش در زمان غروب، استفاده از وسیله نقلیه شخصی، تمایل به ورزش‌های گروهی، کسب سلامتی و آمادگی جسمانی، کمبود زمان برای ورزش، فعالیت ورزش‌های همگانی نسبت به سایر سطوح ورزش، استفاده از مکمل‌ها با اهداف درمانی، بیشترین فراوانی و درصد فراوانی در جامعه پژوهش را به خود اختصاص دادند. باید عنوان نمود توجه به نتایج این پژوهش می‌تواند خط مشی بسیار مناسبی برای مسئولین و متولیان امر در جهت مشارکت هرچه بیشتر شهروندان در فعالیت‌های ورزش همگانی باشد.

همچنین باید اشاره نمود که در طرح آمارگیری از فرهنگ رفتاری خانوارها در سال ۱۳۹۶ توسط مرکز آمار ایران، ۵۱٪ افراد جامعه ورزش می‌کنند.

علاوه بر این در سال ۱۳۸۹ با طرح ۴ بررسی‌های صورت گرفته آمار مکتوب میزان ۷ درصد فعالیت ورزشی در بین شهروندان گزارش شده بود. همچنین در سال ۱۳۹۲ طی پژوهشی که توسط فدراسیون ورزش همگانی به انجام رسید، میزان مشارکت شهروندان در فعالیت‌های ورزشی طی ۳ جلسه ۲۱/۷٪ اعلام داشتند که این میزان مشارکت، طی آخرین طرح آمارگیری توسط این کمیسیون برای تعیین میزان مشارکت در فعالیت‌های ورزشی (حضور در میادین ورزش، پیاده‌روی، تمرینات سبک و هرگونه فعالیت بدنی سبک و ...) در سال ۱۳۹۷، ۲۰/۲٪ میزان فعالیت ورزشی طبق استاندارد جهانی آن (۳ جلسه در هفته و هر جلسه ۳۰ دقیقه فعالیت ورزشی با شدت متوسط) ۳۲/۶٪ بدست آمد که نشان‌گر توسعه و پیشرفت ورزش همگانی در سطح کشور می‌باشد.

واژگان کلیدی: ورزش همگانی، مشارکت ورزشی، فعالیت ورزشی خودجوش، فعالیت‌های سازمان‌یافته.

میشمارد

امروزه آمار در راستای ارائه محصول در کل سطوح جامعه با توجه به نیازها و تقاضاهای مشتریان، مخاطبان و ذینفعان به عنوان هدف نهایی برنامه‌ریزی فعالیت‌های مختلف می‌باشد و می‌تواند راهنمای خوبی در راستای رسیدن به هدف باشد. نقش آمار در عملکرد و بخش‌های سازمان، روانشناسان، برنامه‌ریزی سازمانی، تصمیم‌گیری، مدیریت‌ها، زندگی روزمره، برنامه‌ریزی‌های شهری و توسعه پایدارانکار ناپذیر است.

به حول قوه الهی طرح بررسی میزان مشارکت و فعالیت ایرانیان در ورزش همگانی همت دلسوزان این فدراسیون و برگرفته از تجربیات موفق کشورهای جهان در جمع‌آوری اطلاعات ورزش همگانی بخصوص کشورهای حوزه اسکاندیناوی و با در نظر گرفتن شرایط اقلیمی و فرهنگی و موانع مختلف همچنین بهره‌برداری از اساتید دانشگاه‌ها، مرکز آمار ایران، وزارت ورزش و جوانان و هرآنچه که می‌توانست در نورم‌ها و شاخص‌های تأثیرگذار در جهان باشد مورد مطالعه و بهره‌برداری قرار گرفت و پرسشنامه بر مبنای آن تهیه و کارشناسان قید شده آن را بررسی و تأیید نمودند.

جامعه آماری باسی ویک استان شکل‌گیری و فعالیت‌های سازمان یافته اقشار مختلف و فعالیت‌های روزانه و خود جوش مورد مطالعه قرار گرفت و با بهره‌گیری

از دانشجویان متخصص پرسشنامه‌ها که حاوی نقش مقاطع مختلف تحصیلی، درآمد، امکانات و تجهیزات با بهره‌گیری از زمان و تمام تجربیات دنیا بود بین کلیه استان‌ها با تأکیدات لازم و جلسات مختلف در رابطه با آنها و توجیه کلیه استان‌ها پخش و گردآوری و روایی آن را در سطح بسیار بالا رقم زد. تمام سعی ما این بود که بتوانیم آماری خارج از تعصب و با وجدان حرفه‌ای ممتاز رقم بزنیم چرا که می‌دانستیم افرادی دنبال مایوس نمودن هستند و بدون ارائه هیچ راه کار عملی دنبال مخدوش کردن هر آنچه در این حوزه وجود دارد، هستند.

و باید اذعان داشت که شعار فدراسیون مبنی بر اینکه "ورزش همگانی مدیریت همگانی است" مدعا یا ستول هستیم و باید در این موارد افراد را تشویق به حضور کنیم تا جامعه سالم داشته باشیم.

اخیراً مرکز آمار ایران وضعیت ورزش افراد ۱۵ سال به بالا را در حوزه‌های انفرادی، گروهی، ورزش می‌کنند، ورزش نمی‌کنند، محل‌های مختلف سکونت، اماکن دولتی و خصوصی، پارک‌ها، سایر اماکن عمومی، در روزهای مختلف هفته، رشته‌های مختلف ورزشی و پیاده‌روی، سرانه زمان به حسب دقیقه و سرانه زمان ورزشی در کلیه استان‌ها ارائه داده و با قایل مقایسه نموده و پیشرفت زیادی را ذکر نموده است لیکن فدراسیون با توجه به آمار ۲۱٪ تبدیل فعلی و مقایسه آنها همچنین راستی آزمایی از طرق مختلف بر مبنای تعریف ورزش همگانی و آمار مشارکت کلی بررسی انجام داده است.

این آمار می‌تواند برای دانشجویان، مسئولین، ارگان‌ها و دستگاه‌ها بسیار مفید باشد و در تحقیقات و بررسی‌ها و برنامه‌ریزی‌های آنها مؤثر باشد.

در پایان از همه کسانی که در این خصوص کمک‌های حرفه‌ای و علمی نموده‌اند بخصوص دکتر سید شهرام میرزمانی، دکتر احمد محمودی، دکتر حبیب هنری، دکتر رضا شجیع، سرکار خانم‌ها مهنوش گودرزی و ناهید جباری کمال تشکر و قدردانی را دارم.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات پژوهش

- ۱-۱- مقدمه ۳
- ۲-۱- بیان مسئله ۶
- ۳-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش ۱۱
- ۴-۱- اهداف پژوهش ۱۴
- ۵-۱- سؤالات پژوهش ۱۴
- ۶-۱- پیش فرض های پژوهش ۱۵
- ۷-۱- قلمرو پژوهش ۱۵
- ۸-۱- تعاریف عملیاتی واژگان ۱۶

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

- مقدمه ۲۱
- ۱-۲- مبانی نظری ۲۱
- ۱-۱-۲- تعریف ورزش ۲۱
- ۲-۱-۲- تعاریف ورزش های همگانی ۲۴

- ۲-۲- تعریف عملیاتی ورزش های همگانی و تفریحی..... ۲۸
- ۲-۲-۱- ورزش همگانی..... ۳۲
- ۲-۲-۲- ورزش های همگانی در جهان ۳۶
- ۲-۲-۳- سیر تکاملی ورزش های همگانی در جهان ۳۷
- ۲-۲-۴- تاریخچه ورزش همگانی در ایران..... ۳۹
- ۲-۲-۵- ورزش همگانی در ایران..... ۴۱
- ۲-۲-۶- اهداف ورزش همگانی ۴۴
- ۲-۲-۷- فواید ورزش همگانی ۴۶
- ۲-۲-۸- تأثیر فدراسیون ورزش های همگانی ۴۹
- ۲-۲-۹- اهداف مشترک فدراسیون ورزش های همگانی در طول ۴۰ سال پس از انقلاب ۵۱
- ۲-۲-۱۰- خلاصه سند راهبردی ۵۵
- ۲-۲-۱۱- آیین نامه شورای عالی تحور، تعالی و آینده نگری فدراسیون ورزش همگانی ۶۷
- ۲-۲-۱۲- تعاریف، مبانی و اصول ورزش همگانی..... ۸۰
- ۲-۲-۱۳- نقشه راه ورزش همگانی، راهبردها، سیاست ها و جهت گیری های راهبردی ۱۰۶
- ۲-۲-۱۴- جهت گیری راهبردی فدراسیون ورزش همگانی بر اساس راهبردهای تعیین شده ۱۲۵
- ۲-۲-۱۵- جایگاه فدراسیون ورزش های همگانی ۱۲۹
- ۲-۲-۱۶- شرح وظایف فدراسیون ورزش های همگانی..... ۱۳۳
- ۲-۲-۱۷- فعالیت های ورزشی برای مقاطع سنی مختلف ۱۳۶
- ۲-۲-۱۸- انجمن ها و کمیته های فدراسیون ورزش های همگانی..... ۱۳۶
- ۲-۲-۱۹- هدف های ورزش های همگانی..... ۲۶۷
- ۲-۲-۲۰- دستاوردهای ورزش و فعالیت بدنی..... ۲۶۹
- ۲-۲-۲۱- مدل ها و تئوری های فعالیت های بدنی..... ۲۷۸
- ۲-۳- انگیزه شرکت در ورزش همگانی ۲۸۲

- ۲-۴- انگیزه گرایش مردم کشورهای مختلف جهان به ورزشهای همگانی ۲۸۷
- ۲-۵- گزیده‌ای از طرح جامع بررسی وضعیت ورزش همگانی در سطح کشور در سال ۱۳۹۲. ۳۰۰
- ۲-۶- طرح آمارگیری از فرهنگ رفتاری خانوار در سال ۱۳۹۶ توسط مرکز آمار ایران ۳۰۲
- ۲-۷- پژوهش‌های انجام شده در داخل و خارج کشور ۳۱۱
- ۲-۷-۱- پیشینه داخلی پژوهش ۳۱۱
- ۲-۷-۲- پیشینه خارجی پژوهش ۳۱۹

فصل سوم: روش شناسی

- مقدمه ۳۳۱
- ۳-۱- روش پژوهش ۳۳۱
- ۳-۲- جامعه آماری و نمونه آماری ۳۳۱
- ۳-۳- ابزارگردآوری اطلاعات ۳۳۴
- ۳-۳-۱- روایی و پایایی ابزار اندازه‌گیری ۳۳۵
- ۳-۴- چگونگی جمع‌آوری داده‌ها ۳۳۶
- ۳-۵- روش‌های آماری ۳۳۷

فصل چهارم: نتایج و یافته‌های پژوهش

- مقدمه ۳۴۱
- ۴-۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی ۳۴۲
- ۴-۲- یافته‌های فعالیت‌های روزانه مرتبط با شغل ۳۶۰
- ۴-۳- یافته‌های فعالیت‌های خودجوش بدنی ۳۶۹

- ۴-۴- یافته‌های فعالیت‌های سازمان یافته ورزشی ۳۷۵
- ۴-۵- یافته‌های فعالیت‌های ورزشی دانش‌آموزان و دانشجویان ۳۸۵
- ۴-۶- یافته‌های مرتبط با فعالیت‌های ورزشی دانشجویان ۳۸۷

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

- مقدمه ۳۹۳
- ۵-۱- خلاصه پژوهش ۳۹۳
- ۵-۲- یافته‌ها، پرسش ۳۹۵
- ۵-۳- بحث و نتیجه‌گیری ۴۰۲
- ۵-۴- پیشنهادات برحسب پژوهش ۴۰۹
- ۵-۵- محدودیت پژوهش ۴۱۰
- ۵-۶- پیشنهادات برای پژوهش‌های آینده ۴۱۱
- منابع ۴۱۳
- ضمائم و پیوست‌ها ۴۲۸